

SLOVENSKI OBRTNIK

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca.

Cena za celo leto K 6.—
za pol leta K 3.—
za četrt leta K 1'60

Glasiło

„Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug“

Cena oglasom: Tristopna petitvrsta: 1 krat 12 vin., 2 krat 10 vin., 3 krat 8 vin., za večkrat primeren popust.

Rokopisi se pošiljajo uredništvu „Slov. obrtnika“ v Ljubljani, Tržaška cesta 33, naročnina in oglasi pa naslové: Engelbert Franchetti v Ljubljani, Jurčičev trg 3.

Št. 10.

V Ljubljani, dné 15. maja 1906.

Leto I.

Kranjska politika in obrtniki.

II.

V prvem članku smo dali naše obrtnike na kritično rešeto ter orisali značaj posameznih vrst, v katere smo jih razdelili. Škodovalo ne bo, ako danes še enkrat v splošnem ožigosamo zaspanost tovarišev, da bodo potem bolje razumeli posledice, ki so nastale vsled nje.

Kakor rečeno, so naši inteligentnejši obrtniki ali preveč zagriženi v strankarsko politiko, da potem zapostavljajo stanovske koristi za strankine koristi, ali so pa popolnoma brezbrizni za procvit obrtnega stanu. Eno kakor drugo moramo odločno obsojati, kajti vsled tega trpimo mi obrtniki, ker nimamo nobenega vspuha in nobenega ugleda.

Kranjsko deželo vladata v politiki dve stranki, ki se pobijata na vse mogoče načine, ne ozirajoč se ne na levo, ne na desno. Stranki imata v vsakem oziru odločilno besedo, noben drug stan ne odločuje. Kar reče strankino vodstvo, to se zgodi brez ozira na to, ali bi kakemu ukrepu ugovarjal ta ali oni stan. Kajne, dragi obrtniki, umestno bi bilo, da se vpraša posamezni stan, oziroma njegovo organizacijo, kaj bi bilo le tej pogodbi, kadar gre za interese dotičnega stanu? Vzemimo v tem primeru to, kar nas najbolj briga, vzemimo obrtni stan.

Kadar gre za interese obrtnega stanu na Kranjskem, naj bi vprašalo vodstvo te ali one stranke obrtnike same, kaj želijo, da se zgodi. Koga pa naj vpraša strankino vodstvo? Na koga naj se ozira? Ali imamo kranjski obrtniki kako organizacijo, ki bi prišla pri takih vprašanjih vpoštev? Nimamo je nobene, ker smo zaspanci, ker nam ni nič do tega, da bi mi — tako važen stan — odločevali celo takrat, ko gre edinole za stanovske interese. Žalostno je to — toda resnično! Nas obrtnike skoraj popolnoma prezirajo v takih slučajih in v svojo sramoto moramo priznati, da imajo prav, kajti ako se ne zavedamo svojega stanu, ako nismo združeni v tako organizacijo, katere se ne more tjavendan ignorirati, nimajo tudi ne vzroka, da bi nas vprašali za svet.

Vzemimo za primer najvažnejšo korporacijo za koristi obrtnega stanu — trgovsko in obrtniško zbornico kranjsko ob času volitev. Gotovo bi bilo umestno, da obrtniki sami določajo, kdo naj jih zastopa v zbornični obrtni kategoriji, toda obrtniki nimajo pri tem skoro nobene besede. Politična stranka pravi: te in te volite, in obrtniki jih volijo — prav velikokrat ne iz političnega prepričanja, temveč od-

dajo glas kandidatom one stranke, katere agitator pobere poprej glasovnice pri njih.

S tem nikakor nočemo trditi, da bi ta ali ona politična stranka ne postavila sposobnih oseb za kandidate, — nasprotno, največkrat se zgodi, da izbere stranke iz vrste svojih pristašev-obrtnikov najsposobnejše. Toda žalostno in naravnost sramotno je, da obrtnik pri izbihi svojih zastopnikov največkrat nima nobene besede. Vse drugače je to v drugih kronovinah, kjer skoro povsod odločujejo organizacije obrtnikov ali če same ne, pa v sporazumljenju s političnimi strankami. Pri nas tega ni mogoče uveljaviti, ker ni tako vplivne obrtniške organizacije, da bi se morale politične stranke nanjo ozirati.

To smo morali navesti kot vzgled, kako malo vpliva imamo obrtniki pri volitvi v naš najvažnejši zastop. Morda se bodo marsikomu odprle oči, kako potrebna bi bila močna organizacija vseh kranjskih obrtnikov, da bi prihajala v času volitev v važnejše korporacije vpoštev. In ako še tolikrat ponavljamo ter delamo v listu za vzbuditev take organizacije, vendar ni nikoli preveč govora o nji. Zavest imamo, da enkrat le pride do tega in da si bomo tudi kranjski obrtniki pridobili na političnem polju tak ugled in spoštovanje, da se ne pojde vedno preko naših glav v onih slučajih, v katerih bi morali edinole mi odločevati.

Tudi kar se tiče nove volilne reforme za državni zbor, smo kranjski obrtniki potisnjeni v kot. Po tej reformi odpade en poslanec na mesto Ljubljano in deset na kmetske okraje. Obrtniki ne pridemo tukaj prav nič v poštev in o krivici te volilne reforme za obrtnike je uverjen vsak. Izven mest in trgov odločujejo le kmetski glasovi in da bi ti izvolili zastopnika obrtnikov, ni govora. Obrtniške težnje bi zastopal le poslanec, ki je izvoljen v mestih in trgih, kajti tukaj so obrtniki številni in bolj inteligentni in imajo več ali manj tudi odločilno besedo. Vsak poslanec se mora tukaj ozirati na obrtnike. Vsled tega bi morala ostala mesta in trgi dobiti vsaj še dva poslanca, ako se sploh hoče govoriti, da se je pri sestavi volilne reforme za Kranjsko kaj oziralo na obrtnike. Meščanstvo po mestih in trgih tvorijo po večini obrtniki in ti bodo na vsak način zahtevali od svojega poslanca, naj njih koristi zastopa.

Zopet vidimo tukaj, da se obrtnike na Kranjskem ni prav nič vprašalo, ali bodo zadovoljni s tako preosnovo ali ne. Umevno; koga naj se pa vpraša, ko smo tako zaspani in brezbrizni?! Organizacije, mogočnega društva nam

je treba, potem se ne bo nikjer več pometalo z nami; dokler je pa tako, se nam prav godi! Bodimo metla eni ali drugi stranki še v bodočnosti, ako se ne otresemo kmalu te zaspanosti.

Gotovo je bilo treba nekaj ostrih besed v tem oziru in nas bo le veselilo, ako bomo s pričujočimi besedami vzbudili obrtniško zavednost. O priliki hočemo potem še govoriti o načinu, kako naj se začne organizirati obrtni stan, da pride do veljave, ki mu pristoji tudi v političnem življenju. Prosimo tudi vse zavedne obrtnike, da se pridno oglašajo v našem listu ter svetujejo, kako bi se najlažje prišlo do skupnosti in edinstvi vseh kranjskih obrtnikov v enem močnem društvu.

R.

Važne razzodbe obrtnih sodišč.

XXXIV.

Pomožni delavec, katerega imetnik obrta ni zavaroval za slučaj bolezni, sme zahtevati odškodnino za izgubo bolniške podpore, katero bi bil dobival od bolniške blagajne, če bi bil zakonito zavarovan. (§ 89. o. r., § 73., črka *d*, o. r.) Imetnik obrta je dolžan za slučaj bolezni zavarovati samo obrtne pomožne delavce, ampak vse delavce, katere uporablja v svojem obrtnem podjetju. (§§ 1. in 31. zak. z dne 30. marca 1888. l. drž. zak. št. 33.)

Tožnik je delal pri tožencu (izdelovalcu žice) kot dninar od junija 1899. do 14. septembra 1899. l. za dogovorjeno dnino 2 K 10 h, ki se mu je vsak teden izplačevala. 14. septembra 1899. l. je zbolel in je bil tri tedne v domači oskrbi; nato so ga 3. oktobra, ker se njegov položaj poslabšal, prenesli v občno bolnico.

Tisti čas bolezni, ko je tožnik ležal doma, je moral sam poravnati vse bolniške stroške, ker ga toženec ni zglasil pri bolniški blagajni, od katere zategadelj tudi ni dobival nikake bolniške podpore. Tožnik zahteva za tritedensko dobo bolezni 60% krajevnonavadne dnine, t. j. 25 K 20 h, dalje povračilo lekarniških stroškov 2 K 32 h in za zdravniške stroške 2 K, skupaj 29 K 52 h, odštevši 16 K, katere je prejel od toženca, torej preostali znesek 13 K 52 h, in predlaga, da se toženec obsodi v povračilo tega zneska in na pravdne stroške.

Toženec napram tožniku le ugovarja, da ni bil pri njem kot pomožni delavec v službi, ampak je le mimogrede opravljal pri njem pomožna dela. Zlasti se je uporabljal ob prevažanju tovorov in blaga, pri skladanju blaga in za druga dela nižje vrste; zategadelj je menil, da ni dolžan tožnika zglasiti pri bolniški blagajni. Toženec predlaga, da se zavrne tožbeni zahtevek.

Tožbenemu zahtevku se je ugodilo.

Razlogi: Ugovor toženca, da je uporabljal tožnika le za pomožna dela, ne pa kot pomožnega delavca, in ga torej ni bilo treba zglasiti pri bolniški blagajni, ni pravno utemeljen.

Tožnik je imel pri tožencu v njegovem obrtnem podjetju več mesecev redno opravilo, tudi iz načina, kako se mu je mezda izplačevala, se dá sklepati na trajno delovno razmerje. Čeprav so dela, kakor prevažanje blaga, skladanje i. t. d., le dela nižje vrste, so vendar v neki zvezi z

obrnim podjetjem, in jih je bilo torej smatrati za pomožna dela nižje vrste v tem obrtu. Po določbi § 73., črka *d*. o. r., tožniku torej ni odrekati lastnosti pomožnega delavca. Sicer pa je toženčevo mnenje, da so le pomožni delavci podvrženi bolniškemu zavarovanju, krivo, ker dolžnost, zavarovati zoper bolezni, nikakor ni omejena samo na pomožne delavce; kajti po § 1. zakona z dne 30. marca 1888. l., drž. zak. št. 33., morajo biti za slučaj bolezni zavarovani vsi delavci, ki imajo opravka v kakem podjetju, za katero velja obrtni red, ali pa so sicer v službi pri kakem podjetju, ki se obrtno izvršuje. Dolžnost je torej zavarovati ne samo pomožne delavce, ampak v obče vse pri obrtnih podjetjih službujoče osebe brez ozira, kateri kategoriji pripadajo, in brez razločka, ali so v začasnem ali trajnem delovnem razmerju, ker zakon ne dela razlike. Že iz tega vzroka je bil toženec po § 31. navedenega zakona navezan, zglasiti tožnika pri bolniški blagajni najpozneje tretji dan po pričetku dela.

Ker je to opustil, ima tožnik po § 1295. o. d. z. pravico, zahtevati od toženca odškodnino za izgubo bolniške podpore v onem znesku, katerega bi mu ob zakonitem zavarovanju izplačala bolniška blagajna.

Ker bi bil tožnik po § 6. višje navedenega zakona imel za časa bolezni poleg brezplačnega zdravnika in brezplačnih zdravil ter denarne podpore v višini 60% običajne dnine in je pri tem računu po izjavi c. kr. okrajnega glavarstva v Misteku z dne 15. maja 1894. l., št. 5236., za podlago uzeti dnino 2 K, je tožbeni zahtevek utemeljen in je bilo toženca obsoditi.

XXXV.

Enkratna pijanost še ni vzrok za odpust iz službe; odpust zaradi stanovitnega zanemarjanja dolžnosti je tedaj opravičen, če delavec ponovno ni izpolnil dolžnosti. (§ 82., črki *c* in *f* v. r.)

Tožnik je služil pri tožencu kot brivski pomočnik od 5. januarja l. 1900. za mesečno mezdo 14 K, poleg tega je imel prosto stanovanje in hrano. Dne 2. februarja l. 1900 je odpovedal službo na 14 dni.

Dne 9. februarja l. 1900. je bil odpuščen, ne da bi se mu izplačala mezda za čas od 6. do 9. februarja. Tožnik zahteva zategadelj, da se toženec obsodi v plačilo zaostale mezde v znesku 1 K 84 h in odškodnine za mezdo, stanovanje in hrano v ostalem odpovednem roku v znesku 8 K 40 h.

Toženec je izjavil, da je zato odpustil tožnika pred pretekom odpovednega roka, ker je bil pred kratkim enkrat pijan in ker dan pred odpustom ni hotel k neki naročnici na dom.

Tožnik taji resničnost te izjave in pravi, da je le naprosil toženca, naj gre sam k oni naročnici, ker gre on zaradi gotovega dogodka nerad k njej na dom. To je toženec tudi priznal kot resnično.

Tožbenemu zahtevku se je ugodilo v vsem obsegu.

Razlogi: Vzroke, katere je toženec kot nagib za opustitev navedel, je presojeti le s stališča § 82., črki *c*. in *f* o. r. Ker jo pa po določilu pod črko *e*) omenjenega paragrafa takojšnji odpust le takrat opravičen, če se pomnožni delavec vdá pijančevanju in se je ponovno zastonj svaril, katerih pogojev pa v tem primeru ni, kajti tožnik se je le enkrat upijal, zato se v tem primeru navedena postavna določba ne more uporabiti.

Odpust se pa tudi po § 82., črka f o. r., ne more opravičiti, ker ne gre za odrekanje dela, ampak le za motivirano prošnjo do imetnika obrta, naj sam opravi delo, in ker se more v „stanovitnem“ zanemarjanju dolžnosti le tedaj govoriti, če je delavec ponovno zanemaril dolžnost, ki jih ima po § 76. o. r.

Ker je torej toženec brez zakonitega vzroka odpustil tožnika še pred pretekom odpovednega roka, je v zmislu § 84. o. r. zavezan zaostali odpovedni rok plačati mezdo in pa zahtevano odškodnino za stanovanje in hrano, katera je bila tožniku po dogovoru obljubljena.

O izterjevanju davka.

(Konec).

V slučaju, da davčni izterjevalec ni zamogel opomina dostaviti vsled nenavzočnosti davkoplačevalca, ali vsled tega, ker davkoplačevalec ni hotel opomina sprejeti, tedaj je primoran izterjevalec opomin izročiti pri pristojnem županstvu (v Ljubljani pri mestnem magistratu), kar ima isto veljavo, kot da bi bil opomin davčnemu zavezancu osebno dostavljen, torej se mu tudi od tega dne dalje računijo izterjevalni stroški.

Ako plača davkoplačevalec opominjani znesek potom poštne hranilnice, tedaj se računijo stroški in obresti do dne vplačila pri poštnem nabiralnem uradu, ako pa plača potom poštne nakaznice, tedaj se računijo stroški in eventualne obresti do dneva, ko doide nakaznica davčnemu uradu.

Ker je za obrtnika čas — zlato in nima časa čakati pri davkarji, da pride na vrsto in odda svoj denar, zato se svetuje obrtnikom, da naj plačujejo svoje davke potom poštne hranilničnih položnic, katere se dobivajo pri vseh poštah nabiralnih uradih po 7 vinarjev in če je odposlana vsota še tako visoka.

V številki 8. našega lista bilo je omenjeno, da se mora opominjani znesek tekom 14 dni vplačati. Če se ne vplača tekom 14 dni tirjani znesek, tedaj mora davčni urad opominjanega zarubiti, za kar mora davkoplačevalec zopet plačati rubežnih stroškov od 10 vinarjev do 4 K in pa cenilnih stroškov toliko, kot zahteva cenilec, ki mora biti pri rubežni navzoč.

Ako opominjani znesek tekom treh tednov po izvršeni rubežni še ni plačan, tedaj se zarubljene stvari prodajo in sicer potom javne licitacije, za kar mora pa davkoplačevalec zopet plačati stroškov od 15 vinarjev do 6 K.

Če pri rubežni tretja oseba trdi, da so zarubljene stvari njena last, ne pa last zarubljenca, tedaj se rubežen vseeno izvrši, pač pa mora davčni urad to tretjo osebo o prodaji obvestiti ter jo opozoriti, da ji je na prosto dano verjetno dokazati, da so zarubljene stvari njena last, ne pa last zarubljenčeva. Ako ne more tega takoj verjetno dokazati, tedaj zamore zarubljene stvari le potom tožbe kot svojo last zahtevati.

Veliko obrtnikov se ne briga za to, ali je bil opominjan, ali zarubljen ali pa, da mu celo preti že prodaja, češ saj stroški tako niso tako veliki, časa imam pa za vplačilo vendar le pet tednov. Res je, da nekateri lahko plačajo stroške in obresti, toda teh nepotrebnih stroškov je največkrat kriva malomarnost, brezbržnost in mlačnost obrtnikov in sploh davkoplačevalcev. Pa če je materialna škoda tudi majhna, je tem večja moralna škoda, kajti dejstvo, da se oglašča davčni izterjevalec večkrat v hiši obrtnika gotovo ne vterjuje kredita, temveč vpliva slabo na odjemalce.

Zato pa naj si obrtniki stavijo kot svojo glavno nalogo, da točno in pravočasno vplačujejo svoje davke, da se tako ognejo nepotrebnih stroškov.

V. P.

Nekdanja organizacija obrtnikov.

(Dalje.)

Vseh cehovnih sodrugov je bilo približno 400, med njimi kakih 30, ki še niso bili sprejeti v meščane, temveč samo šele v kakšen ceh.

Število članov je bilo skoro pri vseh cehih omejeno in že naprej natanko določeno. Dokler ni eden izmed članov ceha umrl ali sicer prenehal biti član, bodisi da se je izselil ali na kak drug način izgubil članstvo, ni mogel nihče nanovo vstopiti v ceh kot mojster ter pričeti samostojno izvrševanje svojega poklica; moral je ostati pomočnik.

Tudi plemenitaši so se smeli sprejeti med meščane ter s tem niso izgubili niti svojega plemstva niti drugih svojih predpravil; kakor hitro so pa pričeli izvrševati kako obrt ali trgovino, pokoriti so se morali glede te mestnemu magistratu ravno tako, kakor vsak drugi neplemeniti obrtnik ali trgovec.

Toda plemenitaši so smatrali pečanje s meščanskimi posli za nekaj, kar je pod njihovo častjo.

Do 18. stoletja se v Ljubljani menda niti eden plemenitaš ni poprijel kake trgovine ali obrta. Toda ko so videli, kako meščani pri svojem poslu bogate, ko so videli, kako pridobivajo mesta z bogastvom čimdalje več pravic in čimdalje večjo politično veljavo, začeli so se vedno bolj oprijemati tega poprej zanje sramotnega posla in koncem 18. stoletja je prešlo skoro vse večje trgovstvo v roke plemenitašev, deloma s tem, da so se plemenitaši poprijeli trgovstva, deloma s tem, da so si bogati trgovci pridobili plemstvo, zakaj že v prejšnjih časih se je za dober denar in sicer še lažje nego danes, dobilo tudi plemstvo. Mnogo danes imovitih plemenitih rodbin ljubljanskih si je pridobilo svoje bogastvo in plemstvo v 18. stoletju z meščanskim trgovstvom.

Najprej so se poprijeli plemenitaši vinske trgovine in začel se je takoj ljut boj med meščani in plemenitaši; prvi so vedno in vedno zahtevali, naj plemenitaši, ki so prodajali najprej samo vino iz lastnih dolenjskih gor, to opuste ali pa naj pomagajo nositi težavna mestna bremena, vzdrževati mestno obzidje in utrdbe itd.

Ker kranjski plemenitaši kislega svojega cvička, ki ga razen Kranjca ni hotel nihče piti, niso mogli prodati izven dežele, izprosili so si že v 14. stoletju prepoved, da kranjski trgovci, osobito ljubljanski, niso smeli uvažati štajerskega vina v deželo. S tem so si osigurali svojim pridelkom stalne odjemalce in višjo ceno.

Kmetje in tudi plemenitaši posestniki so morali vse blago, kar so ga pridelali, postaviti v mesto na trg; vojvoda Rudolf IV. je že leta 1360 prepovedal vse nedeljske sejme po kmetih, češ, da škodujejo trgovstvu meščanov. Nasprotno pa trgovci niso bili vezani prodajati svoje blago samo v mestu, temveč so Ljubljančani trgovali tudi po Koroškem, Štajerskem in Nižje Avstrijskem. Prepovedano jim je bilo le prevažanje štajerskega vina na Kranjsko, in, ker je bilo s to prepovedjo oškodovano mesto Ptuj, kjer se je nahajal štajerski vinski trg, niso smeli z blagom nekaterih vrst na ptujski trg.

Kljub omenjeni prepovedi pa vendar nedeljski sejmi niso ponehali.

Plemenitaši in duhovščina so skoro spoznali velik dobiček, ki ga je donajalo trgovstvo, in snovali so se pri cerkvah in graščinah vedno novi sejmi, ki so privabljali v deželo vedno več tujih trgovcev. Vsled tega se je seveda

cena živine, žita in drugih pridelkov silno podražila in ljubljanski trgovci so tudi težje dobivali potrebno blago.

To jim kajpada ni bilo po volji in pritoževali so se dan za dnevom pri cesarju, ki je svojo prepoved potem vedno zopet ponovil, kar pa ni dosti pomagalo. Plemenitaši in duhovščina so se izgovarjali in odpravili krivdo na podložne kmete, češ, da jih ne poslušajo in da sejmarijo proti njihovi volji. V resnici so pa celo svojim podložnikom prepovedali prodajati živino in druge svoje pridelke v mesto ter jih prisilili, da so morali le ponuditi najprej svojim grajščakom naprodaj. Kmet je s tem kajpada prišel iz dežja pod kap, ker so mu plemenitaši in duhovščina sami določevali ceno, za katero jim je moral blago prodati.

Boj za trgovstvo na kmetih, katero so si lastili plemenitaši, je trajal čez tri sto let do srede osemnajstega stoletja; kljub vsem naporom meščanov, da bi ga zatrli, razvilo se je vedno bolj in bolj ter prizadejalo mestnemu trgovstvu velikansko škodo.

Leta 1503 so dobili ljubljanski trgovci od cesarja Maksimilijana I. velevažen privilegij; vsak trgovec, ki je prišel s svojim blagom skozi Ljubljano, je moral ostati šest tednov v mestu in ni smel ves ta čas svojega blaga ponuditi nikomur drugemu, kakor ljubljanskim trgovcem. Vrhtega so morali plačevati za shranjevanje blaga v skladiščih neko pristojbino.

Ta privilegij je pa s časom ljubljanskemu trgovstvu več škodil nego koristil. Trgovstvo je začelo polagoma pešati in nastali so prepiri med meščani samimi.

Kakor so trgovci ponavljali vedno in vedno svoje pritožbe, da se sejmi na kmetih množe, in da se ukvarjajo plemenitaši in duhovščina v vedno večji meri z meščanskimi posli ter kratijo že itak pičli zaslužek meščanom, tako da so se začeli med meščani oglašati s pritožbami obrtniki, osobito rokodelci, češ da naročajo trgovci tako blago drugod, katero se lahko doma izdeluje, ter da s tem škodujejo domačim delavcem rokodelcem, ki nimajo ob čem živeti. In izprosili so si tudi ti privilegij, s katerim je cesar prepovedal trgovcem naročati iz tujih krajev tako blago, katero izdelujejo tudi domači obrtniki. Kajpada je imela ta prepoved ravno toliko uspeha kakor prepoved trgovanja na deželi.

Kako trdna je bila organizacija trgovskega stanu na Kranjskem in kako razsežen je bil njen vpliv, se razvidi že iz tega, da se je vršil že dne 9. avgusta leta 1602 shod trgovcev cele dežele v Ljubljani, katerega so sklicali ljubljanski trgovci, da se posvetujejo o sredstvih zoper trgovanje plemenitašev in duhovščine na kmetih. Pri tem posvetovanju so bila zastopana razen Ljubljane mesta: Metlika, Radovljica, Kostanjevica, Kamnik, Krško in Kranj.

Na tem shodu se je sestavila obsežna pritožba zoper plemstvo, češ, da pokupi vse domače pridelke in da je celo dovolilo tujim trgovcem z Laškega trgovati po Kranjskem. Pritožba navaja, kako so vsled tega poskočile cene živini in žitu, in prerokuje lakoto v deželi, ker se vse žito izvozi na Reko in v Benetke.

Uspeh te pritožbe je bila nova prepoved, ki je velevala, da smejo kmetje in plemenitaši prodajati edinole domače pridelke ali pa tako blago, ki so je dobili za domače pridelke v zameno. Kupovati blago in je zopet prodajati jim pa ni bilo dovoljeno; zagrozilo se jim je celo, da bodo meščanski trgovci vse tako prepovedano blago konfiscirali, kar se je tudi faktično večkrat dogodilo.

Par let potem (l. 1609.) so dosegli ljubljanski trgovci tudi prepoved krošnjarenja po mestu, ki je bilo odsihdob

dovoljeno le ob sejmskih dneh. Sploh je bilo tujim trgovcem dovoljeno le ob sejmskih dneh svoje blago prosto v Ljubljani prodajati; ako so se ob drugem času pripeljali, morali so je tekom treh dni ponujati samo ljubljanskim trgovcem in obrtnikom (meščanom), šele potem so je smeli prodajati tujcem in meščanom. V mestu so se smeli muditi pa sploh samo 8 dni; ako v tem času niso spečali blaga, morali so je zopet odpeljati.

Vsakdo bo razumel kak silen pritisek na cene blaga je pomenila uporaba te prepovedi.

Umevno je pa tudi, da so potem tuji trgovci, krošnjariji in kramarji, svoje blago kupovali rajši na kmetih, kjer so ga dobili ceneje. Prav tako je umevno, da so plemstvo in duhovščina, predvsem pa kmetje sami, kljub prepovedi svoje blago rajši prodajali tujim trgovcem, ki so je boljše plačevali.

Kako so ljubljanski trgovci razumeli svojo korist, se lahko spozna tudi iz naslednjega:

Sejmov je bilo v Ljubljani na leto pet. Do leta 1628 eden, od tega leta dva po 14 dni trajajoča; drugi so bili tridnevni.

Dokler je ob sejmskem času visela na mestni hiši zastavica, ni smel razun meščanov nihče kupiti niti zrna žita; šele ko je magistrat odstranil zastavico, torej ko so imeli meščani polne zaloge žita, so smeli kupovati tudi tujci in kmetje. Da bi ta magistratov sklep olepšali in opravičili, zavezali so se meščani, da ne bodo več hodili na kmete kupovat žita. Toda, ker je kmet še vedno rajši prodal svoj pridelek kupcu, ki je prišel k njemu ponj in ga ni pustil čakati po par dni, kakor se je to godilo v mestu na sejmu, se meščani za svojo obljubo niso dosti zmenili, ter so hodili prejkoslej na kmete po žito.

Ko je z novim bojnim orožjem nastala bojna taktika in niso imela obzidana mesta z utrdami vred skoro nobene veljave več, ker se proti novemu orožju niso mogla več uspešno braniti, a so se mesta v svojih vednih prošnjah za podelitev novih privilegij (za opravo kmetskega trgovstva in za druge enake protekcije) sklicevala vedno najbolj na to, da morajo vzdrževati obzidja in utrdbe, in niso hoteli uvideti, da je postalo to vzdrževanje brezpomembno, edaj se je obrnila tudi milost deželnih knezov in meščanov, ki so v tistem času edini reprezentirali stan trgovcev in obrtnikov, in doletela je cesarjeva milost one stanove, ki so bili v novem načinu boja najbolj potrebni, in to je bilo plemstvo in njegovi podložniki.

Izključna pravica peščice mestnih trgovcev in obrtnikov do trgovine in obrti dobivala je luknjo za luknjo.

Dovolilo se je, da so se nastanili obrtniki-rokodelci pri farnih cerkvah, in le eno miljo okrog Ljubljane, Kranja, Kamnika in Novega mesta ter pol milje okoli drugih mest, se je smel pri farnih cerkvah naseliti samo po en kovač, krojač in čevljar.

Dovolilo se je, kakor smo že opisali, plemstvu in kmetom prodajati domače pridelke ob navadnih sejmih pri farah in izvažati jih tudi na Laško ter prodajati ali zamenjavati za vino, sol, olje itd. Tudi so smeli od tega dobljenega blaga doma prodajati, cesar niso rabili.

Tujim trgovcem se je dovolilo kupovati po kmetih žito in druge poljske pridelke.

Res so bili neprestani prepiri s kakimi pridelki sme priti kmet na semenj, določilo se je to natanko leta 1601. Navajajo se sledeči pridelki: žito, sol, vino, potom zamene dobljena železnina, sir, maslo, živina, kuretina, jajca, ribe,

raki, platno, med, mleko, vosek, usnje, konji, česen, čebula, zelje, surovo maslo, lesenina, drva, les za zgradbe, oglje, rešeta, sadje itd. itd. Kakor se vidi, sami domači pridelki.

S temi je pa kmetom bilo dovoljeno le potem tržiti, ako so jih sami pridelali ali pa za lastne pridelke dobili v zameno.

Posameznim plemičem pa je deželni knez tudi za primerno plačilo dal oprostilna pisma, vsled katerega so smeli tržiti z vsem kakor meščani.

Tako se je krhal leto za letom košček za koščkom trgovskega monopola meščanov, dokler ni leta 1719. cesar Karol VI. s komercialnim patentom dovolil vsakemu v mestih in na kmetih prosto tržiti, kolikor je kdo hotel, bodi potem kristjan, Jud ali Turk.

Pripoznati se mora Ljubljčanom, da so branili svoje privilegije z vsemi sredstvi, izdali so veliko denarja in blaga za to, da bi si jih ohranili. Deputacije, ki so takrat silno mnogo stale do cesarja na Nemško, darila, s katerimi se je običajno podkupovalo cesarjeve svetovalce itd., vse to je stalo silno mnogo denarja, pomagalo pa malo.

Prišel je nov čas, nov duh, in zoper nova načela o enaki pravici do vsakega dela za vse se je borilo trgovanje zastoj.

Naj so trgovci še tako pripovedovali in dokazovali, da mora država priti pod nič, ako se mesta ne ohranijo, in da morajo mesta prenehati, ker ne tržijo le kmetje in plemstvo izven mesta, ampak uhajajo celo mestni trgovci na deželo, kjer imajo manj bremen, torej več zaslužka — nihče jih ni več poslušal, ker jih nihče več rabil ni.

Nasprotno, celo oderuštvo se jim je očitalo, zloraba pravic, ker so s svojo organizacijo pritiskali na cene producentov in konsumentov, torej na dve strani.

Odgovornost za čimdalje večjo draginjo se je valila na trgovski stan, češ da določujejo svojevoljno cene tako, da ne more več nihče izhajati, niti bogatin niti revež.

Iz dosedaj navedenih podatkov smo že lahko povzeli, da je bil v srednjem veku meščanski stan s trgovskim in obrtnim stanom skoro identičen. Vsak meščan je bil trgovec ali obrtnik in večina trgovcev in obrtnikov so bili meščani, le nekateri (trgovci sploh ne) obrtniki so še čakali na vsprejem v meščane ter so bili samo šele člani svojega ceha.

Trgovina in obrt se je zato imenovala sama s kratkim izrazom: „meščanski posel“, kar našo gorenjo trditev v identiteti trgovcev in obrtnikov z meščani najlepše ilustrira.

Ako pa hočemo organizacijo trgovcev in obrtnikov — torej meščanov — popolnoma razumeti, moramo potemtakem poznati tudi organizacijo mest samih in v ta namen moramo poseči na postanek in razvoj istih; tudi mesta sama so le nekaka posebna organizacija trgovskega in obrtnega stanu po svoji notranji uredbi v srednjem veku, pa tudi po svojem zgodovinskem postavku.

Začetek mest sega v daljno, daljno dōbo nazaj.

Mnogo je pri nas mest, ki izvirajo še izza časov rimskih naselbin in najbrž še izza prejšnjih časov.

Kraji, ki so bili po svoji naravni legi utrjeni, v katerih se je dalo brez velikega truda prirediti varno zavetje pred napadi sovražnikov, torej v tedanjih časih, ko so se bitke bojevale mož proti možu z mečem, kijem ali sulico, potem s puščicami ali pozneje z slabimi puškami, torej z orožjem, pred katerim se je bilo treba le za kak trden zid skriti, kraji ležeči na kakem vzvišenem mestu, strmem hribčku, pa tudi kraji, zavarovani od kake strani po večji vodi, najbolj pa taki kraji, ki so dvojno zavarovani, od ene strani po

kakem hribu od druge strani po vodi, na takih krajih se je naseljevalo od nekaj po več družin skupaj.

Posvetni in duhovski gospodje — grofi in škofje — so si sezidavali na takih krajih utrjene gradove, zakaj v divjih surovih časih začetkom srednjega veka je bilo njihovo življenje samo za trdnim grajskim zidom varno. Močan grad na kakem težko pristopnem hribu je bil edin kraj, kamor je mogel kak vpliven mogotec takrat zaupati svoje življenje in premoženje. (Dalje prih.)

Naši dopisi.

Iz Litije. Sprejmi, dragi „Obrtnik“, zopet nekoliko vrstic od mene v svoje predale. Za obrtnika, v prvi vrsti za malega rokodelca, so danes res slabi časi. Umazane konkurence je na vseh krajih in koncih dovolj, največje nam delajo prodajalne, ki prodajajo tovarniške izdelke. Pa tudi rokodelci sami, to je s a m o u k i nam škodujejo. Stlačijo nek izdelek skupaj, ki ni dosti vreden, toda naredi ga cenejše, nego pravi mojster in s tem nam škoduje.

Po deželi se zida več šol; tukaj bi rokodelci, kakor tesarji, mizarji, kleparji itd. lahko nekaj zaslužili, toda delo se oddaja v časih mestnim obrtnikom, v časih pa kakemu mazaču. V tem oziru naj bi „Slov. Obrtnik“ kaj prinašal, da bi se razmere izboljšale. Zdi se mi, da preveč prinašate o krojačih in čevljarjih, ko so ti obrti še precej na dobrem, ker imajo poleti in pozimi delo, dočim moramo stavbeni obrtniki čakati poletja. Družino moramo pa le skozi celo leto preživljati.

O p o m b a u r e d n i š t v a. Saj radi prinašamo vse, kar se nam pošlje, zato se pa obrtniki vseh strok bolj zanimajte za naš list in dopisujte o vsem, kar se vam zdi, da bi se opomoglo enemu ali drugemu nedostatku. List je za vse obrtnike brez razločka!

Iz Mokronoga. Nisem mislil, da mi bo treba še enkrat razgrinjati stanovsko brezbriznost mokronoških obrtnikov v tvojih predalih, predragi mi „Slovenski Obrtnik“. Toda nedelovanje naše jetične zadruge mi je dalo k temu povod. Kakor sem že nekoč omenil, ni bilo pri naši zadrugi šest let nobenega občnega zbora; posledice tega si vsak razsoden obrtnik lahko sam predstavlja. Dne 1. aprila t. l. pa nam je vendar v naše veliko presenečenje občinski sluga pred cerkvijo razglasil, da se vrši občni zbor mokronoške okrajne zadruge dne 5. aprila ob 9. uri dopoldne — kje? to pa je g. načelnik pozabil zapisati v oklic. Samo po sebi se razume, da je bil občni zbor nesklepčen, oziroma se ni vršil, ker niti vsi Mokronožani, kaj še le okoličani, ki niti za oklic vedeli niso. Sedaj je pa zopet vse tiho. Prepričani smo, da je g. načelniku dobro znan § 14. združnih pravil, ki določa pogoje za sklicevanje občnih zborov; zakaj se po njih ne ravna, se nam zdi že sumljivo. Ker smo že enkrat prosili c. kr. okr. glavarstvo, naj poseže v nezakonito postopanje naše zadruge in ker se to bržkone niti zmenilo ni za našo zahtevo, prosimo merodajne faktorje, naj storé tem nezakonitostim že enkrat konec, ter pomagajo, da se te sramotne razmere končajo. Ako bodo pa tudi te besede glas upijočega v puščavi, potem si bomo pa poiskali drugod potov, po katerih pridemo do cilja.

Prizadet obrtnik.

Obrtniške vesti.

Razstava za gostilniški obrt. V času od 15. do 30. septembra t. l. se vrši v Kolinu (Köln) velika splošna strokovna razstava za gostilniški obrt. Pojasnila se dobé pri odboru v Kolinu (Köln, am Hof 42).

Zakon o šeku stopi v veljavo dné 21. julija tekočega leta. Doslej v Avstriji tega zakona nismo imeli. V smislu tega zakona je šek pismena nakaznica, ki se more glasiti na pošto hranilnico, na javne banke, druge zavode, ki so po statutih opravičeni sprejemati denar za tuj račun, ali pa na protokolarne firme, ki se pečajo obrtoma z bančnimi posli, s pozivom, da se izplača določeni znesek iz terjatve izpostavitelja šeka pri dotičnem zavodu ali firmi. Bistvene zahteve šeka so po zakonu: v besedilu nakaznice mora biti beseda šek, nadalje treba podpis izpostavitelja, datum in kraj izpostavitve, ime osebe ali firme, ki naj plača in poziv izpostavitelja na to osebo

ali firmo, da iz njegove terjatve plača določeno svoto. Pogojev za izplačilo se ne sme staviti. Šek se more glasiti na na določeno osebo ali firmo ukaz ali na njen ordro ali pa na imetnika. Šek je plačati takoj, ko se predloži v plačilo. Šek, ki se glasi na ukaz ali ordro, se more z indosamentom prenesti na drugo osebo, ki ima potem vse iz šeka izvirajoče pravice. Šek je plačati le proti izročitvi. Delnih plačil imetnik šeka ni zavezan sprejeti. Ako sprejme delno plačilo, je to označiti na šeku, plačniku pa izdati pobotnico. Kakor omenjeno, predpostavlja zakon v šeku, da ima izpostavitelj šeka terjatev pri zavodu, oziroma firmi, katero pozivlja v šeku, da izplača nakazano svoto. Navzlic temu je plačilo odkloniti, ako trasat (oseba ali firma, ki naj plača) vé, da je izpostavitelj šeka v konkurzu. Ako je kdo izgubil šek, sme zahtevati, da trgovsko sodišče uvede amortizacijsko postopanje. Šeki, izpostavljeni v zmislu tega zakona, če jih plačate v tuzemstvu, so podvrženi kolkovni pristojbini po 4 vinarje od kosa; če pa jih je plačati v inozemstvu po 10 vin. od kosa. Iz povedanega je razvidno, da je šek v zmislu novega zakona jako sličen menici, razlikuje se pa od menice zlasti v tem, da pri šeku ni potreben akcept trasata. Šek služi v prvi vrsti kot plačilno sredstvo, olajšujoče promet; menica pa služi v prvi vrsti kreditu.

Zadružne vesti.

Zadruga gostilničarjev, kavarnarjev itd. v Ljubljani je imela 10. t. m. popoldne v veliki dvorani „Mestnega doma“ letošnji občni zbor, ki je bil obiskan od približno 150 zadrugarjev. Zborovanje je otvoril načelnik g. Tosti, ki je pozdravil navzoče in se zahvalil za obilno udeležbo. Predstavivši oblastvenega zastopnika, gospoda magistratnega svetnika Šeska, je poudarjal, da se vsi stanovi trudijo, da bi si izboljšali svoje stališče, le gostilničarji in kavarnarji se zanemarjajo in kažejo popolno brezbriznost za lastni blagor. Letošnji občni zbor je važen zaradi tega, ker se misli ustanoviti bolniška blagajna. 500 uslužbencev imamo, vsled tega je potrebna. Zapisnik zadnjega občnega zbora se odobri. Letno poročilo za 1905 pravi, da je bilo preteklo leto veliko posla z bolniško blagajno, ki bo začela delovati tekom tega meseca. Zadruga ima posredovalnico za uslužbence in gostilničarje, a je slabo obiskana. Naj bi se je člani rajši posluževali nego drugih posredovalnic, ki so dražje zanje. V preteklem letu je imel odbor 11 sej, bila sta dva občna zbora, rešilo se je 82 vlog, Na II. državnem kongresu gostilničarjev na Dunaju sta bila kot delegata gg. Tosti in Zajec. Preteklo leto je umrlo več članov. V znak sožalja se navzoči vzdignejo s sedežev. Poročilo je bilo odobreno. Iz blagajnikovega poročila je razvidno, da je imela zadruga preteklo leto 1623 K 10 v. dohodkov in 1553 K 63 v. izdatkov. Gotovina koncem leta znaša 69 K 46 v., skupno premoženje pa 488 K 76. Ker so računski pregledniki našli račune v redu, se je to poročilo odobrilo. Podpredsednikom je bil izvoljen g. Ivan Dachs za dve leti, v odbor za 3 leta pa gg. Bevc Jak., Krapež Fr., Plankar Josip, Seidl Alfred, namestnikoma pa gg. Kamposch Anton in Vojevič Vinko. Zadrugni pregledniki računov so gg. Babič Fran, Novak Fric in Polak Josip. Delegati v pomočniški zbor: gg. Tosti, Dachs in Zabukovec Fr. V načelstvo bolniške blagajne za pomočnike gg. Petsche Viktor (!) in Albert Anton, namestnikom pa g. Babič Fr. V razsodniški odbor gg. Belič Ivan, Kamposch Anton, Schmidt Karol, Schrey Josip, namestnikoma pa gg. Eder Avgust in Novak Fric. Za bolniško blagajno mojstrov je bil potrjen stari odbor, ki naj ostane do prihodnjega občnega zbora bolniške blagajne. Revizorja bolniške blagajne pomočnikov sta gg. Fabjan Fr. in Krisch Peter, revizorji za bolniško blagajno mojstrov pa gg. Babič Fran, Francot Štefan in Polak Josip. V deželno zvezo obrtnih zadrug se odpošljejo gg.: Albert, Anzlin, Čaks, Dachs, Doktorič, Groselj, Kovač, Lenče, Maček, Mrak, Pua, Tosti, Zabukovec in Zalaznik. O drugem državnem kongresu gostilničarjev na Dunaju je poročal g. Zajec Avguštin. Kongres se je vršil od 5. do 7. decembra 1905 in sta bila na njem kot delegata g. Tosti in poročevalec. Na kongresu je bilo do 2000 delegatov in okoli 50 državnih poslancev. Kongres se je bavil z izboljšanjem stanja gostilničarjev in sklenil

v tem oziru marsikaj važnega, medtem tudi glede smodk, katere morajo gostilničarji zastoj prodajati. Gospod Dachs je povdarjal na to, da imajo gostilničarji s prodajanjem smodk izgubo. Treba je plačati dovoljenje, marsikak gost pa pozabi plačati smodke in svalčice. Predlaga, da se odpošlje na finančno ministristvo resolucija, v kateri se zahteva, da dobé gostilničarji smodke in svalčice iz glavne trafike in s tistimi pravicami kot prej, da imajo namreč pri tem gotove procente. Ako se tej zahtevi ne ugodí, noben gostilničar ne bo prodajal smodk in svalčic. Predlog je bil soglasno sprejet. Pri točki o določitvi zadrugne doklade za leto 1906 je bilo sklenjeno, da se ne vpelje nobena doklada. Zadruga ima sicer dolg, ker je imela z raznimi tiskovinami za bolniško blagajno veliko stroškov. Te stroške naj povrne bolniška blagajna, kadar bo imela dovolj denarja za to, upniki pa naj počakajo še par mesecev. G. Zajec Avguštin je na to govoril o ponarejenih vinih. Abstinenti trdé, da je vino škodljivo, da je v vinu strup. Za človeško življenje so kvarljiva le ponarejena vina in tovarniški izdelki, katere importirajo v vedno večji množini razne čifutske tvrdke k nam. To importiranje naj se prepreči! Kmetijska družba bi boljše storila, če bi kemično preiskala vina po raznih gostilnah, kakor pa da je vpeljala poskuševalno klet. Kljub tolikim vinskim poskušnjam je še vse polno v Ljubljani ponarejenih tovarniških vin in če kdo trdi, da je tako vino zdravju škodljivo, ga čifut toži, sodni zvedenci pa potem spoznajo, da je vino sicer ponarejeno, a ne za zdravje kvarljivo — toženec pa plačaj ogromne stroške. Take razmere se morajo odpraviti. Ker se ni nihče več oglasil k besedi, je načelnik zaključil zborovanje.

Posredovalnica „Slovenskega obrtnika“

Priobčevanje oglasov in ponudb za delo v tej rubriki je za naročnike lista brezplačno. Nenaročniki plačajo za enkratno objavo: Samostojni obrtniki 80 v, pomočniki in vajenci 50 v, kateri znesek je vnaprej poslati. — Naznanila sprejema upravništvo „Slovenskega obrtnika“.

Posredovalnica dež. zadruga brivcev, frizerjev in lasničarjev v Ljubljani je pri načelniku gosp. Mate Valentiču, Selenburgove ulice. — Pristojbina za člane: 40 v, za nečlane 1 K. Pomočniki so pristojbine prosti.

Posredovalnica zadruga gostilničarjev in kavarnarjev je na Starem trgu št. 19 v Ljubljani. — Oglase sprejema istotam zadrugni načelnik g. Iv. Tosti.

Hiša v Ljubljani, v kateri se nahaja dobro idoča **gostilna** kakor tudi velik hlev, proda se takoj. Več poizve se v upravništvu „Slovenskega obrtnika“.

Pozor! Črevljarji Pozor!

Surovinsko društvo

črevljarske obrtne zadruga

v Ljubljani, Sv. Petra nasip 7

priporoča svojo bogato zalogo vseh

čevljarskih potrebščin.

Kupujte edino le v surovinskem društvu

in prepričali se bode te o dobrem blagu in nizki ceni. **Držite se gesla: Svoji k svojim!**

Prodajalna je na

6 **Sv. Petra nasipu v Ljubljani.**

Lepa priložnostna darila!

Krasna darila ❖ ❖

za razne prilike:

ure, verižice, zapestnice,

najrazličnejšo

zlatnino in srebrnino

sploh, tudi v modernem, secesijoni-
stičnem slogu, po najnižjih cenah pri-
poroča p. n. občinstvu

Fran Čuden

urar in trgovec v Ljubljani, Prešernove ulice.
Filijalka: Mestni trg.

Nov ceniki tudi po pošti brezplačno.

POZOR! Prva slovenska zaloga
zobotrebcev.

Lastnik: Josip Plankar, Dolenjska cesta 53.

100 butarc	K 1:20	Odiemalcem, kateri naroče večje število, primeren po- pust.
" "	1:80	
" "	2:60	
" "	3:20	
" "	5:20	

Cene nizke. — Postrežba točna.

Cenjeni gosti-
ničari se opo-
zarjajo, da je to
edin a sloven-
ska tvrdka.

Ivan Širk klavec in prekajevalec mesa v Ljubljani
Poljanska cesta 7, prodaja na drobno v Šoi. drevoredu
priporoča p. n. občinstvu, sešobno gg. gostilničarjem svoje izborna
prekajeno in okusno prašičje meso. — Jako fine klobase,
izborna šunka in drugo vedno sveže, v stroko spadajoče blago
vsak dan na razpolago. — Pošilja se tudi po pošti.

Prva dolenska
tvornica lončenih peči
Iv. Appe v Kandiji
pri Novem mestu

priporoča sl. občinstvu in častiti duhovščini
svojo bogato zalogo

lončenih peči in štedilnikov

za stanovališča, šole, župnišča, gostilne in večje
dvorane. Trpežnost peči proti vročini in nespremen-
ljivost barve odlikujeta izdelke te tvrdke pred vsa-
kimi drugimi.

Jamsivo zagotovljeno, postrežba
poštena, cene nizke.

Tvrdka

ČEŠNIK & MILAVEC

Špitalske ulice v Ljubljani Lingarjeve ulice

priporoča slavn. občinstvu

izvanredno lepo svojo zalogo

suknenega, modnega
manufakturnega blaga

po najnižji ceni.

12-7

!! Postrežba strogo solidna !!

Ustanovljeno leta 1852.

Milko Krapeš, urar
v Ljubljani,

Jurčičev trg šte. 3, pri železnem mostu

priporoča svojo bogato zalogo

zlatih, srebrnih, tula- in nikelnastih
ur, verižic, stenskih in nihalnih ur, uhanov in prstanov

Kupuje in zamenjava staro zlato in srebro.

Gosp. urarjem v mestu in na deželi priporočam izredno
veliko svojo zalogo furnitur.

Glavno zastopstvo za Kranjsko zaloge strun za
nihalne ure v vseh dolžinah in debelostih.

24-8

Cenik tiskovin

za vodstvo obrtnih zadrug.

Izdala deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug.

Založila tiskarna **J. Blasnika nasledniki** v Ljubljani, Breg 12.
Obr. 1. Učna pogodba 10 kom. 20 v. Obr. 2. Knjiga zadružnih
dohodkov 10 kom. 60 v. Obr. 3. Knjiga zadružnih stroškov
10 kom. 60 v. Obr. 4. Zapisnik pomočnikov 10 kom. 60 v. Obr. 5.
Zapisnik zadružnih članov 10 kom. 60 v. Obr. 6. Zadružnih
vajencev 10 kom. 60 v. Pobotnice, blok à 100 listov 1 blok 80. v

Matko Malovič

mizar v Novem mestu

se priporoča slavnemu občinstvu v izvršitev poljubnih

v mizarstvo stroko spadajočih del

katera izdeluje mehaničnim načinom v najraznovrstnejšem poljubnem slogu solidno in poceni.

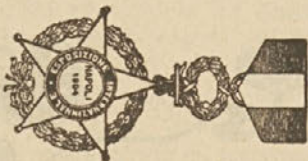
7

Ivan Kregar

v Ljubljani, Poljanska cesta 15

izdeluje predmete iz bronca, poniklja, posrebrni in pozlati stare stvari.

8

Stavbeno, umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

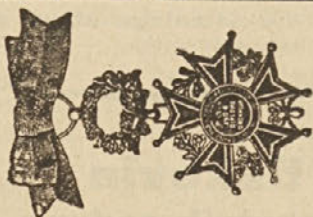
Hidravlične vidre in sesalke

Josip Weibl

J. Spreitzerja nasl. Ljubljana, Slomškove ulice 4

priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v izdelovanje v to stroko spadajočih predmetov: žično omrežje na stroj, obhajilne mize, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križje, štedilnike, strelovođe, železna okna, železne stole itd. Specijaliteta: valjični zastori in solnčne plahite po najnovšem sistemu s samodvigalnimi oporami brez vijakov

8

Prodaja na debelo in drobno!

Ceniki zastonj in franko!

Ceniki zastonj in franko!

Ustanovljeno leta 1852.

Priznано najboljšje in najizdatnejše oljnate barve

firnež, edino le iz kranjskega lanenega olja, in

najfinejše lake angleške, za vozove, kočije itd.

barve za umetnike, fine oljnate barve za študije dr. Schönfelda;

akvarelne barve, trde in tekoče;

tempera-barve v tubah za umetnike in šolo,

pastelne barve, raznobarvne tinte, tuše in barve za obreze knjig, bronce, slikarsko platno in papir, palete, škatlje za študije, čopiče za umetnike, slikarje cerkvâ in sob, pleskarje in mizarje

najnovjše slikarske vzorce, prodaja in ima v zalogi:

Adolf Hauptmann

Prva tovarna oljnatih barv, firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Največja zaloga mavca (gips), karbolinca, kleja za mizarje, hišnih fasadnih barv za apno in najboljših čopičev za zidarje in vsako obrt.

Zahtevajte cenike!

L. MIKUSCH

tovarna dežnikov in solnčnikov v Ljubljani, Mestni trg števil. 15

priporoča svojo veliko zalogo **dežnikov in solnčnikov**

priprostitih in elegantnejših. solidno, trpežno izdelanih po najnižjih tovarniških cenah.

Prevleke in poprave izvršje se dobro in poceni

Lepe priloznosti

naj ne zamudi, kdor hoče poceni kupiti

hišo v Črnomlju

na Glavnem trgu št. 18,

priljavno za vsako obrt in trgovino. Ker je v bližnji bodočnosti zasigurana gradnja železnice skozi Črnomelj, je upoštevati, da se more sedaj kupiti po

g. Davorin Francič v Novem mestu.

Krojač

Fran Jeločnik

Ljubljana, Trubarjeve ulice 2

priporoča slav. občinstvu svojo

krojaško obrt.

Naročena dela izvršujejo se točno in ceno.

Panorama-Kosmorama

v Ljubljani, Dvorni trg 3 pod „Narodno kavarno“

Stalna razstava odlikovanih izvornih slik na steklu. Vsak teden nova serija. Potovanje po vsem svetu. Jako zanimivo in poučljivo za odrasle in mladino. Znamenitost prve vrste za slehernega. Elektr. razsvetljava

Tovarna stolov

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko

izdeluje

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovani cenik pošlje se na zahtevo zastonj in franko.